

4. Risicoprofiel

4.1. Inleiding

Elke veiligheidsregio moet zich voorbereiden op specifieke risico's binnen haar verzorgingsgebied. De Wet Veiligheidsregio's (WVR) die op 1 oktober 2010 in werking is getreden, verplicht de VRU om iedere vier jaar een regionaal risicoprofiel vast te stellen. Het algemeen bestuur heeft het risicoprofiel op 21 maart 2011 vastgesteld. Het risicoprofiel bevat een analyse van de risicovolle situaties en daarvan afgeleid de belangrijkste soorten branden, rampen en crises in de regio. Het regionaal risicoprofiel is afgestemd met de risicoprofielen van de buurregio's en de netwerkpartners.

Het risicoprofiel vormt een grondslag voor het beleidsplan. Onderstaand wordt ingegaan op het risicoprofiel en de relatie met het beleidsplan.

Een samenvatting van het risicoprofiel is opgenomen als bijlage bij dit beleidsplan.

Doel regionaal risicoprofiel

- verschaft de verantwoordelijke besturen en operationele diensten inzicht in de mate van risico's op rampen en crises in het verzorgingsgebied;
- bevat operationele gegevens over risicovolle objecten en activiteiten ten behoeve van operationele diensten, zowel in de voorbereidende fase als bij optreden bij incidenten, rampen of crises;
- vormt de basis voor het regionale beleid en de daarvoor in te zetten capaciteit en prioriteiten;
- Is afgestemd met de risicoprofielen van de buurregio's en de landelijke prioriteiten.
- is een dynamisch document. De huidige beschikbare informatie dient te worden aangevuld en verfijnd. Daarbij valt te denken aan gemeentelijke gegevens (GBA, gegevens over brandrisico's, vergunningverlening, controle en handhaving), gegevens van gebouwen, informatie van netwerkpartners e.d.

4.2. Belangrijkste soorten risico's

De belangrijkste risico's die de regio bedreigen en die het risicoprofiel van de regio bepalen, hebben veelal te maken met de kenmerken van het gebied. Het verzorgingsgebied van de regio wordt gekenmerkt door een stelsel van wegen voor alle vervoersmodaliteiten met daarnaast veel kennisintensieve, innovatieve en dienstverlenende bedrijven, een diversiteit aan landschappen en grondgebruik. Dit alles op een relatief klein oppervlak.

Het risicoprofiel bevat een overzicht van de zeven belangrijkste risico's in de regio. Dit zijn:

1. Transportongevallen.
2. Overstromingen.
3. Pandemie/ziektégolf.
4. Terroristische aanslag.
5. Risico's als gevolg van grote mensenmassa's
6. Langdurige uitval nutsvoorzieningen.
7. Brand (inclusief brand in tunnel en natuurbranden).

Landelijk zijn overstromingen, pandemie/ziektégolf en langdurige uitval van nutsvoorzieningen als prioriteiten bepaald.

4.3 Relatie risicoprofiel in relatie tot regionale capaciteit

Er is een relatie tussen de risico's in het verzorgingsgebied en de capaciteit om deze risico's te beheersen.

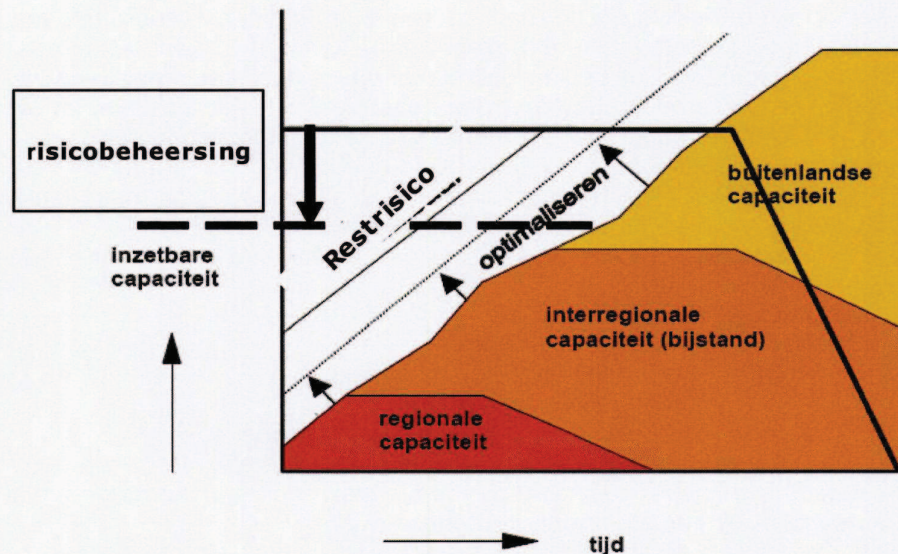
In onderstaand schema is de relatie tussen de hulpverleningsbehoefte en de beschikbare hulpverleningscapaciteit afgezet in tijd, weergegeven in geval van een ramp.

Daaruit blijkt dat in de eerste uren de in de regio beschikbare hulpverleningscapaciteit ontoereikend is om de ramp adequaat te bestrijden. Ook met interregionale bijstand wordt dit tekort niet opgelost.

Naar aanleiding van een actuele inventarisatie van de beschikbare hulpverleningscapaciteit in het najaar 2008 (zie bijlage), heeft het bestuur tijdens de conferentie in Malmö (november 2008) een aantal richtinggevende uitspraken gedaan over de hulpverleningscapaciteit in relatie tot de risico's.

1. Een verdere verhoging van de regionale hulpverleningscapaciteit is niet toereikend
2. De operationele slagkracht kan verbeterd worden door bijstandsafspraken met omliggende regio's, met netwerkpartners (zoals defensie en waterschappen) en met bedrijven.
3. Prioriteit dient te worden gegeven aan maatregelen ter voorkoming en beperking van risico's.
4. Er zal altijd sprake zijn van een zeker restrisico dat niet kan worden afgedekt. Het bestuur zal een besluit moeten nemen hoe met dit restrisico moet worden omgegaan en hoe de inwoners hierover worden geïnformeerd (risicocommunicatie). Burgers worden aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid (zelfredzaamheid en burgerparticipatie).

In onderstaand overzicht is de relatie tussen de benodigde capaciteit en de beschikbare hulpverleningscapaciteit schematisch weer gegeven.

4.4. Van risicoprofiel naar Risicobeleid c.q het beleidsplan

Op basis van het risicoprofiel ontwikkelt de VRU de komende jaren een samenhangend risicobeleid, waarbij de volgende strategische doelen (uit hoofdstuk 1) leidend zijn:

1. De versteviging van algemene veerkracht van de regionale risico- en crisisbeheersing en het verder ontwikkelen van anticipatiekracht.
2. aanvullende specifieke maatregelen gericht op risico's uit het risicoprofiel,
3. het structureel beheer van een dynamisch risicoprofiel.

Hierna worden deze sporen kort toegelicht.

4.5 Versteviging algemene veerkracht van de risico- en crisisbeheersing

Onder veerkracht wordt verstaan: het vermogen van de VRU en netwerkpartners om flexibel in te spelen op de risico's en mogelijke rampen en crises in het verzorgingsgebied. De veerkracht van de rampen- en crisisorganisatie wordt bepaald door een goed functionerende en professionele crisisorganisatie. Algemene wettelijke basisvereisten met betrekking tot de alarmering en tijdige opkomst van operationele- en beleidsteams, professionele leiding en coördinatie en een adequate informatievoorziening zijn daarbij belangrijke voorwaarden. Daarnaast wordt de veerkracht ook bepaald door de reeds genoemde hulpverleningscapaciteit. Niet alleen van de regionale hulpverleningsdiensten, maar ook bijstandsverlening door buurregio's, netwerkpartners en bedrijfsleven. Deze beleidsplanperiode worden daarover met deze partners nadere (bijstands)afspraken gemaakt.

4.6. Aanpak specifieke risico's

De VRU heeft de ambitie om haar beleid gericht te koppelen aan de belangrijkste risico's in het verzorgingsgebied. In de periode tot 2015 zal de VRU in nauwe samenwerking met de relevante netwerkpartners scenario's opstellen, waarbij mogelijke maatregelen worden getroffen om deze risico's zo effectief en efficiënt mogelijk te beheersen.

Uitgangspunten daarbij zijn;

- Risicobeheersing (voorkomen) heeft voorkeur boven crisisbeheersing (respons).
- Generieke maatregelen (veerkracht) heeft voorkeur vóór specifieke maatregelen.

Vervolgens zal de VRU met de betrokken netwerkpartners sluitende afspraken maken over de te nemen generieke en specifieke maatregelen, welke in de betrokken organisaties zijn geborgd. Dit leidt ertoe dat in 2015 voor de zeven specifieke risico's in de regio gerichte maatregelen zijn geïmplementeerd.

Met deze aanpak wordt beoogd om het beleid meer te enten op de specifieke, risico's, zo mogelijk in te zetten op het voorkomen en beperken van deze risico's en te bouwen aan een robuuste en veerkrachtige operationele organisatie.

"Rest risico"

Bestuurlijke uitspraak:

Het is van belang dat het bestuur zich bewust is er altijd sprake zal zijn van een niet afgedekt (rest)risico. Het bestuur zal een besluit moeten nemen welk restrisico aanvaardbaar is.

4.7. Dynamisch risicoprofiel

Het huidige risicoprofiel is in 2010 opgesteld in nauw overleg met gemeenten en netwerkpartners en is afgestemd met de risicoprofielen van de buurregio's. Het risicoprofiel van de regio Utrecht bevat, naast de regionaal belangrijkste risico's, voor iedere gemeente een specificatie waardoor de lokale herkenbaarheid wordt versterkt. Het risicoprofiel bevat daarmee regionaal en lokaal een waardevolle bron van gegevens. Toch is voor een goed en actueel inzicht in het verzorgingsgebied van de VRU, aanvullende informatie vereist. Daarbij valt te denken aan informatie over brandveiligheid van gebouwen (GBA), gegevens over vergunningen, controles en handhaving, weg en water, vitale objecten e.d.

De beschikbare en nog aanvullende gegevens zullen moeten worden beheerd. Dat kan en wil de VRU niet alleen doen. Veel relevante risico-informatie is aanwezig bij netwerkpartners van de VRU. De VRU gaat in samenspraak met relevante netwerkpartners afspraken maken over het beheer van risico-informatie, waarbij als uitgangspunt geldt dat de bronhouders verantwoordelijk blijven voor het aanleveren en actueel houden van hun risicogegevens.

In de volgende hoofdstukken krijgt het risicobeleid voor de komende jaren verder gestalte in risicobeheersing, crisisbeheersing en incidentbestrijding.

Resultaten		
	Generieke bijstandsafspraken met buurregio's	2012
	Actueel beeld van de risico's in het verzorgingsgebied en beheer van risico-informatie	2012 -2015
	De VRU zal in samenwerking met relevante netwerkpartners de belangrijkste risico's in beeld brengen door middel van scenario's. Op basis daarvan zullen de mogelijke maatregelen ter voorkoming en beperking, dan wel voorbereiding op de bestrijding in beeld worden gebracht en zullen specifieke afspraken worden gemaakt. Het resultaat is dat in 2015 voor de belangrijkste risico's afspraken zijn gemaakt.	2012-2015

5. Risicobeheersing

5.1. Inleiding

Risicobeheersing behelst de structurele aandacht voor fysieke (on)veiligheid en het voorkomen en terugdringen van onveilige situaties.

Waar risico's niet kunnen worden voorkomen of adequaat kan worden bestreden, blijft een restrisico bestaan.

Één van de strategische doelen van dit beleidsplan is dat er meer prioriteit moet worden gelegd bij het voorkomen en beperken van risico's.

De VRU staat daarbij voor de opgave om een gedegen inzicht te hebben in de risico's binnen het verzorgingsgebied en om veiligheidsvraagstukken in een steeds eerder stadium te onderkennen en oplossingen aan te reiken voor de beheersing van fysieke risico's. Risicobeheersing richt zich niet alleen op risico's op rampen en crises. Ook waar het gaat om dagelijkse risico's, bijvoorbeeld branden en evenementen, zet de VRU in op het voorkomen en beperken.

De VRU signaleert risicovolle situaties in de regio en adviseert daarover aan het bevoegd gezag op het terrein van vergunningverlening, controle en handhaving. Veelal heeft de VRU een wettelijke adviestaak, zoals op het terrein van externe risico's (BRZO-bedrijven, opslag en vervoer gevaarlijke stoffen) en brandveiligheid. Soms adviseert de VRU op verzoek of op basis van regionale afspraken. Voorbeelden hiervan zijn adviezen over ruimtelijke plannen en evenementen.

Risicobeheersing is niet alleen een taak van de VRU en de deelnemende gemeenten. Ook andere instellingen of organisaties hebben belangrijke verantwoordelijkheden en belangen. De VRU zal de samenwerking met nieuwe partners zoeken en de relatie met bestaande partners versterken. Daarnaast zal de VRU zich ook inzetten op het vergroten van risicobewustzijn en zelfredzaamheid van haar burgers.

De VRU wil haar positie, kennis en expertise op het terrein van de risicobeheersing verder versterken.

Er zijn veel ontwikkelingen rondom de wettelijke advisering op het terrein van de ruimtelijke inrichting en de vergunningverlening, maar ook rondom de ontwikkeling van de omgevingsdiensten (Wabo).

De kwaliteit van de advisering van de VRU in het kader van de vergunningverlening, toezicht en handhaving zal waar nodig worden verbeterd. Er zullen afspraken worden gemaakt over de taken die de VRU op dit terrein namens de gemeenten op zich zal nemen.

5.3. Evenementenbeleid

De VRU heeft de afgelopen jaren in samenwerking met de Politie Utrecht belangrijke stappen gezet naar een gezamenlijk evenementenbeleid. De formele verantwoordelijkheid van gemeenten om regels te stellen ten aanzien van evenementen en het belang van hulpverleningsdiensten uit het oogpunt van risicobeheersing. Daarbij telt ook het belang van in te zetten hulpverleningscapaciteit bij evenementen.

In 2010 hebben het bestuur VRU en het regionaal college het beleid met betrekking tot het evenementenbeleid vastgelegd. Uniformiteit, eenduidigheid en integrale advisering zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Gezien het

karakter van de regio met veel grootschalige evenementen, is afgesproken dat het beleid in 2013 wordt geëvalueerd. Belangrijke elementen van de evaluatie zijn de mate waarin de advisering door de gemeenten wordt overgenomen en of de werkwijze rondom het evenementenbeleid voldoende aansluit bij de behoefte van de gemeenten.

Resultaten		
	Evaluatie Evenementenbeleid	2013

5.4. Risicocommunicatie

Risicocommunicatie is het communiceren over risico's zonder dat er sprake is van een ramp of crisis. Het gaat daarbij om bewustwording. Onderstaand wordt hier nader op in gegaan. Crisiscommunicatie gaat over het communiceren tijdens of na een ramp of crisis. Crisiscommunicatie komt aan de orde in het volgende hoofdstuk (Crisisbeheersing).

Het gemeentebestuur heeft de zorgplicht om hun inwoners te informeren over de risico's in hun gemeente. De VRU heeft de wettelijke taak om de gemeenten te ondersteunen en te adviseren. De VRU ziet risicocommunicatie niet alleen als een wettelijke maar ook een morele verplichting. Elk individu heeft recht op informatie over de risico's die in zijn of haar woonomgeving kunnen voorkomen.

Het doel van risicocommunicatie is het voorbereiden op zelfredzaamheid voorafgaand en ook tijdens een ramp of crisis, burgers op hun eigen verantwoordelijkheid te wijzen, hen bewust maken dat risico's onvermijdelijk zijn en dat de mogelijkheden van de overheid om risico's te beheersen beperkt zijn.

Risicocommunicatie is complex omdat burgers - zolang er nog geen sprake is van een ramp of crisis - in het algemeen beperkt ontvankelijk zijn voor informatie. Pas als er sprake is van een dreigende ramp, ontstaat bereidheid om informatie tot zich te nemen en dit om te zetten in gedrag ter bescherming van zichzelf en de naasten.

Risicocommunicatie vormt een speerpunt voor de komende jaren.

De VRU zal een visiedocument risicocommunicatie opstellen en in de tweede helft van 2011 aan het bestuur voorleggen.

De visie heeft betrekking op de regionaal te ondernemen activiteiten en de rol van de VRU, gemeenten en netwerkpartners.

Het visiedocument wordt voorbereid in nauwe samenwerking met regionale hulpverleningsdiensten, netwerkpartners (waaronder waterschappen) en communicatieadviseurs in de gemeenten. Onderdeel van het visiedocument is een publieksonderzoek naar de risicoperceptie en informatiebehoefte van de burgers.

Eerste aanspreekpunt voor risicocommunicatie

De VRU wil voor de gemeenten het eerste aanspreekpunt zijn voor risicocommunicatie en zelfredzaamheid. De VRU ondersteunt bestuurders en professionals op lokaal niveau over risicocommunicatie en zelfredzaamheid en burgerparticipatie in de gemeente. De VRU geeft advies, ondersteunt de professionals bij de uitvoering, organiseert opleidingen en stelt producten en diensten beschikbaar die gemeenten nodig hebben voor de uitvoering van hun

risicocommunicatie. De VRU betreft relevante ketenpartners in het netwerk en maakt gebruik van hun expertise.

Gebiedsgerichte risicocommunicatie

De VRU is adviseur bij vergunningen op het terrein van ruimtelijke ordening, milieu in relatie tot fysieke veiligheid. Risicocommunicatie dient ook te worden ingezet bij de afgifte van vergunningen of het vaststellen van een bestemmingsplan geeft informatie aan omwonenden. Dat stelt de betrokkenen in staat zelf maatregelen te nemen om de eigen veiligheid te waarborgen.

Resultaten		
	Toolkit risicocommunicatie gerelateerd aan regionaal risicoprofiel beschikbaar voor gemeenten	2012
	Adviescapaciteit t.b.v risicocommunicatie voor gemeenten	2012
	Trainingen, themabijeenkomsten over risicocommunicatie	2012-2014
	Toevoegen paragraaf risicocommunicatie bij afgifte van vergunningen of vaststellen van en bestemmingsplan	2013

5.5. (Brand)veilig leven

Recente studies en onderzoeken wijzen uit dat de effectiviteit van risicobeheersing het grootst is door activiteiten te richten op specifieke doelgroepen. Bijvoorbeeld groepen met het grootste risico (particulieren) of het meeste impact (jongeren/studenten en ouderen)

Het landelijke programma (brand)veilig leven geeft invulling aan de ambitie meer nadruk te leggen op de kansreductie. Het programma richt zich op een verdere verkenning en onderzoek naar elementen die ten grondslag liggen aan de nieuwe koers zoals het vergroten van het veiligheidsbewustzijn, burgerparticipatie en zelfredzaamheid. In het kader van het beleidsprogramma brandweer, zal de VRU de komende jaren stappen zetten om het brandveiligheids bewustzijn in de regio te vergroten.

Resultaten		
	Effectmeting voor het nalevingniveau toezicht en handhaving	2012
	Maatregelen gericht op aantal doelgroepen: ouderen, studenten/scholieren en scholieren	2014

5.6. Zelfredzaamheid en burgerparticipatie

Onder zelfredzaamheid wordt verstaan het vermogen van de burger om zichzelf en anderen te redden.

Met burgerparticipatie bedoelen we de rol van de burger bij de hulpverlening.

Steeds meer wordt ingezien dat het bevorderen van zelfredzaamheid en burgerparticipatie slachtoffers en schade kunnen beperken. Vooral omdat burgers vaak eerder ter plaatse zijn dan hulpverleningsdiensten.

Daarnaast hanteert de overheid in toenemende mate het standpunt dat de burger (en instellingen en bedrijven) een eigen verantwoordelijkheid hebben bij

het voorkomen en beperken van risico's, vooral in de eigen leefomgeving. Op preventief gebied is hier al redelijk veel aandacht voor. Zo richten de Brandveilig Leven zich op het veilige gebruik van bijvoorbeeld een woning of kantoor. De beweging moet echter breder worden, want ook tijdens een incident, ramp of crisis wordt verwacht dat de burger zichzelf en anderen in veiligheid kan brengen.

Burgerparticipatie

De hulpverleningsdiensten zullen meer rekening moeten houden met het fenomeen redzaamheid of burgerhulp. Uit onderzoek naar het gedrag van mensen bij rampen en crises blijkt dat burgers zichzelf kunnen redden en ook hulp verlenen aan anderen.

De hulpverleningsdiensten zijn hier nog onvoldoende op ingericht.

De natuurlijke neiging van hulpverleningsdiensten is nog om bij een incident of ramp de burgers op afstand ("achter het lint") te houden.

In procedures en opleidingen van hulpverleners dient aandacht te zijn voor de verantwoorde inzet van burgers in situaties waar de slagkracht van de overheid onvoldoende is.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie

Binnen de regio is de VRU het eerste aanspreekpunt voor zelfredzaamheid en burgerparticipatie. De VRU adviseert en ondersteunt bestuurders en professionals op lokaal en regionaal niveau over zelfredzaamheid. De VRU geeft advies, ondersteunt de professionals bij de uitvoering, organiseert opleidingen en stelt producten en diensten beschikbaar die nodig zijn voor de verbetering van zelfredzaamheid. De VRU betreft alle ketenpartners in het netwerk en maakt gebruik van hun kennis en ervaring.

De VRU zoekt, in aansluiting op landelijke initiatieven, naar mogelijkheden voor de maatschappelijke dialoog over zelfredzaamheid en burgerparticipatie in de regio.

Vanuit deze verkenningen en pilots wordt ingezet op het uiteindelijk maken van afspraken met de meest relevante partners. In het beleidsprogramma brandweezorg wordt naast het versterken van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en instellingen ook ingezet op het opbouwen van een netwerk van publieke en private partners.

Resultaten		
	Inventarisatie/verkenning van onderzoeken en ontwikkelingen op het gebied van zelfredzaamheid/burgerparticipatie. Verantwoordelijkheidsverdeling en aansprakelijkheidskwesties.	2012
	Onderzoek naar de effectiviteit van zelfredzaamheid/burgerparticipatie, in het kader van het provinciale programma externe veiligheid (PUEV).	2012
	Trainingen, voorlichtingsbijeenkomsten over zelfredzaamheid op scholen, in gemeenten en bij hulpverleningsdiensten.	Vanaf 2013
	Pilots in het kader van het programma Brandveilig Leven, gericht op risicobewustzijn en zelfredzaamheid van	2012 - 2013

	specifieke doelgroepen, waaronder studenten, scholieren en ouderen (evidence based).	
	Het ontwikkelen van kennis en expertise en contacten met netwerkpartners, als eerste aanspreekpunt in de regio voor, zelfredzaamheid en burgerparticipatie en deze ter beschikking stellen aan gemeenten en hulpverleningsdiensten.	2012-2015
	Convenanten sluiten met relevante ketenpartners, ook maatschappelijke organisaties over taken en verantwoordelijkheden bij zelfredzaamheid en burgerparticipatie.	2014-2015

6. Crisisbeheersing

"Crisiscommunicatie"

Bestuurlijke uitspraak

Bij alles geldt dat de periode van chaos zo kort mogelijk moet worden gehouden. In zo'n situatie is heldere en eenduidige informatie met betrekking tot aard en omvang van de verstoring, het overheidsoptreden en hetgeen van de samenleving zelf verlangd wordt, eerste prioriteit.

6.1 Inleiding

Wettelijke taak

De organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio is de wettelijke taak van de VRU. Dit omvat zowel de voorbereiding op rampen en crises, als het daadwerkelijk gecoördineerd optreden.

De afgelopen jaren heeft de VRU de nodige stappen gezet om de hoofdstructuur van de crisisorganisatie op het vereiste niveau te brengen. Het beleid van het vorige kabinet (Balkenende IV) om de rampenbestrijding en crisisbeheersing op een hoger niveau te brengen (van een 6- naar een 7+) heeft hier een positieve invloed gehad.

Sinds 2009 is in de regio een regionaal crisisplan van kracht, dat in de plaats is gekomen van de gemeentelijke rampenplannen. Het crisisplan bevat een uniforme opschalingprocedure (GRIP), regelingen voor leiding en coördinatie Coördinatie Team Plaats Incident (COPI), het Regionaal Operationeel Team (ROT), een Regionaal en Gemeentelijk Beleidsteam en deelprocessen voor brandweer, GHOR, politie en de bevolkingszorg.

De regionale aanpak van rampen en crises dient te steunen op voldoende toegeruste disciplines. De brandweer, het GHOR-domein van zorginstellingen, de politie, de gemeentelijke crisisorganisatie in de Utrechtse gemeenten en de GMU vormen daarbij de kernpartners. De geregionaliseerde brandweer, intensievere samenwerking in het GHOR-domein, de vorming van regionale pools ter ondersteuning van de gemeentelijke crisisorganisatie en intensieve samenwerking op de meldkamer heeft de slagkracht van de crisisorganisatie verbeterd.

Daarnaast wordt er veel aandacht besteed aan de vakbekwaamheid van de medewerkers in de crisisorganisatie. Dit is terug te vinden in het beleidsplan Opleiding, Training en Oefening (OTO).

Het beleid voor de komende jaren zal meer gericht zijn op voorbereiding op rampen en crises, meer specifiek op de 7 risico's uit het risicoprofiel.

De versteviging van de algemene veerkracht van de crisisorganisatie zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Waar nodig zullen hiervoor, in samenwerking met de relevante netwerkpartners, specifieke voorbereidende maatregelen worden getroffen.

6.2. Planvorming

In de Wet Veiligheidsregio's is het instrument van het regionaal crisisplan opgenomen. Dit ter vervanging van gedetailleerde plannen en procedures die niet het gewenste resultaat hebben behaald.

Het algemene regionale crisisplan komt dus in de plaats van gemeentelijke crisisplannen en de gevallen waarvoor een wettelijk verplicht rampbestrijdingsplan moet worden opgesteld, is aanmerkelijk beperkt.

In de regio Utrecht is al sinds 2009 een regionaal crisisplan van kracht. In 2011 wordt gezien welke aanpassingen nog nodig zijn om te voldoen aan de landelijk voorgestane systematiek.

Daarnaast zal de VRU, in overeenstemming met de WVR, het aantal rampbestrijdingsplannen zoveel mogelijk beperken en de bestaande plannen vereenvoudigen.

In 2012 wordt hiervoor aan het bestuur een plan van aanpak voorgelegd.

6.3. Coördinatie en besluitvorming

De huidige operationele en bestuurlijke coördinatie en besluitvorming in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing is vooral gebaseerd op de klassieke rampen (flitsrampen). De vraag is of de bestaande coördinatiemechanismen (COPI, ROT, GBT en RBT) ook voldoende zijn toegesneden op nieuwe crisistypen zoals maatschappelijke onrust en verstoring van vitale functies (nutsvoorzieningen, ICT e.d.). De nieuwe crises zijn uiterst complex door onderlinge afhankelijkheden en verantwoordelijkheden, waarbij de klassieke begrippen als brongebied en effectgebied niet zondermeer van toepassing zijn.

Een aandachtspunt voor de komende periode is operationele leiding.

Uit evaluaties van oefeningen en incidenten blijkt dat de opschaling (GRIP) en de regionale besluitvormingsstructuur, vooral waar het gaat om de onderlinge rolverdeling tussen ROT en beleidsteam (regionaal en gemeentelijk), niet altijd duidelijk is. Zo houdt het beleidsteam zich vaak bezig met operationele kwesties in plaats van bestuurlijke vraagstukken. Bovendien wordt de informatie-uitwisseling tussen de verschillende niveaus als onvoldoende ervaren.

De komst van het netcentrisch werken dwingt tot verdere herijking van het geheel. Hierbij moeten de operationeel en bestuurlijk verantwoordelijken, in geval van ramp of crisis, op hetzelfde tijdstip kunnen beschikken over dezelfde informatie.

De bestuurlijke en operationele aansturing is voor verbetering vatbaar. De noodzaak van een verdere professionalisering van de operationeel leider wordt algemeen, ook door het bestuur, erkend.

Meer aandacht voor training en oefening en ook meer uitwisseling van kennis en ervaring, zo mogelijk ook met operationeel leiders in andere veiligheidsregio's, is hiervoor noodzakelijk.

Gelet op het voorgaande worden de regionale coördinatiemechanismen, besluitvormingsstructuur en Gripprocedure geëvalueerd en zonodig aangepast.

6.4. Paraatheid

De veerkracht staat of valt met een parate crisisorganisatie.

Dit houdt in dat de samenstelling en opkomsttijden van de diverse operationele en beleidsteams conform de wettelijke normen moet zijn gegarandeerd. Dit geldt niet alleen voor de hulpverleningsdiensten en gemeenten. Ook voor andere

netwerkpartners zoals defensie, waterschappen, rijksdiensten, Nutsvoorzieningen en Prorail, is het van belang dat zij hun inbreng op het vereiste niveau kunnen leveren.

In de loop van 2011 zal de VRU, in afstemming met de relevante netwerkpartners, nadere voorstellen doen voor het verbeteren van de paraatheid van de crisisorganisatie. Hierbij worden bijbehorende competenties benoemd.

Resultaten		
	Geactualiseerd Crisisplan geïmplementeerd	2012
	Plan van aanpak voor het terugdringen van specifieke plannen en procedures	2012
	Evaluatie coördinatie en besluitvormingsstructuur en bijstelling	2012
	Parate crisisorganisatie, in overeenstemming met het regionale crisisplan en de wettelijk bepaalde opkomsttijden, is gerealiseerd.	2013
	Afspraken met relevante netwerkpartners over hun inbreng in de crisisorganisatie zijn gemaakt en geïmplementeerd.	2013 - 2015.

6.5. Opleiden, Trainen en Oefenen

Regelmatig moet multidisciplinair worden opgetreden. Veelal gebeurt dat in klein verband ('motorkapoverleg'), maar ook regelmatig bij grotere incidenten (GRIP). De VRU werkt steeds intensiever samen met de andere hulpverleningsdiensten (politie, RAVU), gemeenten, ziekenhuizen (calamiteitenhospitaal, traumacentrum en GGD) en een groot aantal andere partners. In het kader van de voorbereiding op rampen en crises is de VRU verantwoordelijk voor de opleiding, training en het oefenen van betrokken functionarissen. Daarnaast heeft de VRU, in het kader van haar regierol bij de multidisciplinaire crisisbeheersing, er belang bij dat personeel van externe partners op het vereiste niveau kan opereren in een multidisciplinaire omgeving.

"Out of the box"

Bestuurlijke uitspraak:

Je zult altijd een aantal mensen moeten hebben die out of the box kunnen denken en flexibel kunnen inspelen op crisissituaties.

In het kader van de professionalisering van de crisisbeheersing worden hogere eisen gesteld aan het opleidingsniveau en de geoefendheid van medewerkers en bestuurders. De daarvoor noodzakelijke oefencapaciteit en de beschikbaarheid van personeel om geoefend te worden, komt onder druk te staan. Tegelijkertijd dient zich nadrukkelijk de vraag aan of de huidige wijze waarop personen of teams worden geoefend nog wel voldoende rendeert. Het vigerende beleidsplan OTO geldt nog tot 2013. Gezien de nieuwe eisen van vakbekwaamheid en geoefendheid wordt dit beleidsplan geactualiseerd. Het nieuwe beleidsplan OTO 2012 -2015, zal nauw worden afgestemd met de diverse netwerkpartners met een rol in de crisisbeheersing.

Uitgangspunten van het nieuwe beleidsplan zijn:

- De wettelijke eisen van vakbekwaamheid van operationele functies.
- De VRU bevordert, in overleg met andere partners, dat dergelijke vakbekwaamheidseisen ook voor de bestuurlijk verantwoordelijken (burgemeesters) en de netwerkpartners worden gespecificeerd en overgenomen;
- Competentiegericht opleiden, trainen en oefenen worden de komende jaren ingevoerd. Daarbij hoort een systeem waarmee OTO-activiteiten worden geregistreerd (portfolio's) en ook getoetst;
- Er wordt gezocht naar nieuwe vormen van opleidingen, trainingen en oefeningen, waardoor de oefencapaciteit effectiever kan worden ingezet en de belasting van betrokken medewerkers wordt beperkt. E-learning, gestandaardiseerde oefenscenario's en gezamenlijke beleidsteam oefening voor meerdere gemeenten zijn daar voorbeelden van;
- De VRU zal de mogelijkheden voor verdergaande samenwerking met andere veiligheidsregio's verder verkennen.

Resultaten		
	Uitvoering beleidsplan OTO 2012-2015	2012-2015
	OTO-jaarplannen	2012-2015

6.6. Crisiscommunicatie

Tijdens en na een ramp of crisis communiceren overheid en hulpdiensten met alle betrokkenen. De communicatie is gericht op informatievoorziening aan betrokkenen, schadebeperking en betekenisgeving. De burgemeester van de getroffen gemeente is verantwoordelijk voor crisiscommunicatie. De veiligheidsregio heeft de taak de burgemeester daarbij te ondersteunen.

De overheid is het informatiemonopoly kwijt. Gebruikers van sociale media delen, veelal niet gevalideerde, informatie. Ze lijken meer vertrouwen te hebben in deze informatie, die doorgaans ook sneller beschikbaar is, dan de informatie die de overheid aanbiedt. Een crisis krijgt hierdoor een andere betekenis en vereist ook een andere aanpak van crisiscommunicatie. Voorheen ging het bij berichtgeving over rampen en crises om de plaats van het incident en de effecten op de omgeving. Er werden voornamelijk feiten gevraagd en gecommuniceerd. Tegenwoordig gaat het vaak niet om het incident zelf, maar veel meer om de impact van het incident. De betekenis van het incident is belangrijker geworden. In de media kunnen burgemeesters en hulpverleners te maken krijgen met grote publieke verontwaardiging.

"Crisiscommunicatie"

Bestuurlijke uitspraak:

De moderne crises en de nieuwe media vergen een andere inzet van communicatie. De voorbereiding en uitvoering moeten zijn afgestemd op de nieuwe situatie, waarin het vertrouwen en de betrouwbaarheid van de informatie centraal staat.

De ontwikkeling van nieuwe communicatiemiddelen biedt mogelijkheden tot een meer gedifferentieerde informatievoorziening tijdens een crisis.

Er zijn landelijke ontwikkelingen om in aanvulling of in plaats van het bestaande sirenestelsel de bevolking te waarschuwen en te informeren. Te denken valt aan alarmering via mobiele telefoons (cell-broadcasting) of het gebruik van burgernet.

Wij zullen de landelijke ontwikkelingen volgen en de toepassing in onze regio nader verkennen. Het volgen van de berichtgeving in de sociale media over een ramp of crisis zal geborgd moeten worden in de organisatie van de crisiscommunicatie. Zonodig kan de overheid ook zelf gebruik maken van de sociale media, bijvoorbeeld om gevalideerde informatie over (de afwikkeling van) een incident te verspreiden en daarmee onjuiste berichtgeving te pareren. De omgang met de sociale media stelt ons overigens voor nieuwe dilemma's. De snelheid van berichtgeving en de rol van het bestuurlijk gezag bij de communicatie ten tijde van een ramp of crisis.

De omgang met de sociale media, vereist een andere kennis en vaardigheden van communicatieadviseurs. In operationeel team of beleidsteam. Ook de rol en de vereiste competenties van de verantwoordelijke bestuurders vereist aandacht. Gerichte trainingen en masterclasses rond dit thema zullen dan ook worden voortgezet.

<i>Resultaten</i>		
	Herpositionering voorlichting/communicatiefunctie in crisisorganisatie	2012
	Jaarlijks trainingsprogramma voor crisiscommunicatie inclusief bestuurders	2013 -2015 e.v..

6.7. (Gemeentelijke) Bevolkingszorg

Naast de parate hulpverleningsdiensten, heeft ook de gemeentelijke organisatie belangrijke taken bij rampen en crisis. Deze taken zijn uitgewerkt in de gemeentelijke processen gericht op de bevolkingszorg. Sinds de start van de VRU in 2006 is geïnvesteerd in de professionalisering van de gemeentelijke crisisbeheersing. De VRU ondersteunt en adviseert de gemeentelijke crisisorganisatie, zowel in de voorbereiding als bij daadwerkelijk optreden. Er werd en wordt veel geïnvesteerd in de opleiding, training en geoefendheid van het bestuur en de ambtelijke sleutelfunctionarissen. In regionale pools is de in de gemeenten aanwezige capaciteit en expertise ten behoeve van de gemeentelijke processen gebundeld.

Vanuit de WVR wordt ook aan de professionaliteit van de gemeenten als belangrijke partner in de crisisorganisatie hogere eisen gesteld. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de verschillen tussen gemeenten groot zijn omdat de crisisbeheersing niet overal hetzelfde is verankerd in de gemeentelijke organisatie. Er zullen daarom verdere stappen moeten worden gezet om de professionalisering van de gemeentelijke crisisbeheersing te borgen. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Er zal kritisch gekeken moeten worden naar de organisatie van de gemeentelijke processen. Bij voorstellen zal een balans gezocht moeten worden tussen doelmatigheid en doeltreffendheid in relatie tot de lokale betrokkenheid bij de uitvoering van gemeentelijke processen.
- Een kwetsbaarheid die zich voordoet, is borging van de vakbekwaamheid van gemeentepersoneel. De kwaliteitsborging van gemeentepersoneel is in

tegenstelling tot brandweer-, GHOR- en multidisciplinaire crisisfuncties niet opgenomen in het besluit personeel veiligheidsregio's. Dit neemt niet weg dat de urgentie wordt gevoeld om de kwaliteit van ook deze gemeentelijke crisisfunctionarissen te borgen.

- De huidige regionale pools zullen worden doorontwikkeld om te komen tot nadere expertise.
- Het besluit veiligheidsregio's vereist dat informatiemanagement binnen de gemeentelijke kolom structureel geborgd is. Informatiemanagement wordt ook als knelpunt ervaren in de huidige crisisorganisatie. Uitwisseling van informatie tussen de gemeentelijke processen onderling is essentieel en is in de huidige structuur niet op een effectieve manier geborgd.
- Parallel aan informatiemanagement dient resourcemanagement (ondersteuning) structureel te worden geborgd. Ondersteunende taken die het gemeentelijke proces mogelijk maken dienen net als informatiemanagement efficiënter te worden geborgd voor ieder gemeentelijk proces. Dit draagt bij aan de wisselwerking tussen de verschillende gemeentelijke processen.
- Onderdeel van de herziening is tevens gericht op de professionalisering van de sectie bevolkingszorg in het ROT. De sectie bevolkingszorg dient als volwaardig partner te kunnen optreden. Hierbij dient men rekening te houden met de borging van lokale kennis in het ROT.
- Er dient een nadere heroriëntatie en versterking op de samenstelling van het GBT plaats te vinden.

In het eerste kwartaal 2011 zijn onder leiding van burgemeester De Vos, van Nieuwegein, gesprekken gevoerd met de afzonderlijke gemeenten over de genoemde aandachtspunten. Deze zijn op 21 maart 2011 gepresenteerd in het algemeen bestuur. In vervolg daarop is een regionaal actieprogramma voor de versterking van de crisisorganisatie in de Utrechtse gemeenten opgesteld, dat in de tweede helft van 2011 separaat aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd. Vanaf 2012 worden de diverse voorstellen ingevoerd.

"Versterking gemeentelijke crisisbeheersing"

Bestuurlijke uitspraak:

De gemeentelijke crisisbeheersing is in de gehele regio op een zelfde basisniveau beschikbaar. Hiervoor dient een verdergaande regionalisering van de gemeentelijke crisisbeheersing te worden gerealiseerd. De bestuurscommissie o.l.v. burgemeester heeft hiervoor een aantal voorstellen gedaan die in 2011 nader worden uitgewerkt.

Resultaten

	Implementatie actieprogramma verbetering gemeentelijke crisisbeheersing (de Vos 2)	2012-2015
--	--	-----------

6.8. Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR)

Het Openbaar bestuur heeft als taak het instellen en in stand houden van een 'geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio' met het doel om de grootschalige geneeskundige hulpverlening zo doeltreffend mogelijk binnen de

gehele zorgketen uit te voeren. De VRU is verantwoordelijk voor de GHOR en daarmee voor de geneeskundige processen, zoals opgenomen in het regionaal crisisplan, te weten: spoedeisende geneeskundige hulpverlening, psychosociale hulpverlening bij ongevallen en rampen (PSHOR) en preventieve openbare gezondheidszorg (POG)

De uitvoering van deze processen geschiedt door professionele organisaties in de medische sector (ambulancezorg, GGD-en, ziekenhuizen, huisartsen, Nederlands Rode Kruis, Riagg, GGZ e.d). De GHOR richt zich op de samenwerking van deze partijen voor het organiseren van de (operationele) organisatie van de geneeskundige hulpverlening.

Het beleid van de GHOR is er de komende jaren op gericht om de samenwerking en informatie-uitwisseling met de zorginstellingen in de geneeskundige keten verder te verbeteren. Het Regionale Overleg Acute Zorg, met een centrale rol van het traumacentrum Midden-Nederland (UMCU), vervult daarbij een belangrijke rol. Daarnaast zal met de beide GGD-en in het verzorgingsgebied samenwerking worden gezocht om invulling te geven aan de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

Resultaten		
	Het verbeteren van de informatie-uitwisseling met de partners in de geneeskundige keten en afspraken over opleiding, training en oefenen en invulling van operationele functies.	2012
	Intensivering van het Regionale Overleg Acute Zorg (ROAZ), met een centrale rol daarin voor het traumacentrum Midden-Nederland.	2012
	Met de GGD-en zal invulling worden gegeven aan de Wet Publieke Gezondheid en zal nauwer samenwerking worden gezocht op het gebied van openbare gezondheidszorg, medische milieukunde en infectieziektenbestrijding.	2012-2015
	Met de RAVU zal de bestaande samenwerking, in het licht van de nieuwe verhoudingen als gevolg van de Wet Ambulancezorg, worden herijkt. De invulling van operationele functies door de RAVU, de opleiding, training en oefening van MKA-centralisten en de invoering van het slachtoffervolgsysteem zijn daarbij belangrijke onderwerpen. Ook zal onderzoek worden gedaan naar de mogelijkheden van bijstandsverlening door Defensie voor inzet van ambulances en faciliteiten voor liggend vervoer in geval van grootschalig incident of patiënt verplaatsingen bijvoorbeeld in geval van evacuatie.	2012
	Met betrekking tot de ziekenhuizen, verpleeghuizen en ook thuiszorginstellingen zijn de inspanningen gericht op de planmatige voorbereiding op rampen en crises, het vergroten van zelfredzaamheid en het borgen van zorgcontinuïteit in buitengewone omstandigheden.	Vanaf 2013

6.9. Politie

De Politie heeft belangrijke taken in het kader van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Deze taak is bij de Politie Utrecht belegd bij het Bureau Crisisbeheersing en Conflicthantering. De Politie Utrecht en de VRU werken nauw samen bij de rampenbestrijding en crisisbeheersing, zowel in de voorbereiding als bij daadwerkelijk optreden. De samenwerking tussen de VRU en de Politie Utrecht is sinds 2006 verankerd in een convenant. In 2011 wordt gelijktijdig met de vaststelling van dit beleidsplan de samenwerking met de politie vastgelegd in een nieuw convenant. Het nieuwe convenant benoemt, in overeenstemming met de eisen in de WVR, de concrete onderwerpen waarop samengewerkt wordt en de capaciteit en expertise die daarbij door de Politie Utrecht wordt geleverd. Het gaat daarbij ondermeer over het risicoprofiel, risicobeheersing (met name de advisering bij evenementen), planvorming en opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten.

Resultaten		
	De Politie Utrecht levert een bijdrage aan de risico- en crisisbeheersing overeenkomstig dit beleidsplan en zoals vastgelegd in het convenant dat in 2011 met de VRU is gesloten.	2012-2015

7.0 Vitale partners

In de crisisbeheersing spelen naast de 'klassieke' hulpverleningsdiensten ook een groot en divers aantal partners in de regio een steeds belangrijkere rol. Zonder de inbreng van deze "vitale" partners is een effectieve crisisbeheersing niet mogelijk.

In het verzorgingsgebied van de VRU valt daarbij te denken aan de inliggende waterschappen, het regionaal militair commando, Rijkswaterstaat, nutsvoorzieningen (Vitens, Stedin), Prorail e.d.

De VRU werkt al samen met genoemde partners in het kader van de voorbereiding op rampen en crises. Het gaat daarbij om operationele plannen, gezamenlijke trainingen en oefeningen.

Met een aantal partners bestaan al formele samenwerkingsafspraken, met anderen (nutsvoorzieningen, Rijkswaterstaat) zijn deze in voorbereiding.

De VRU zal de komende jaren de samenwerking met alle relevante partners in het netwerk van risico- en crisisbeheersing verder intensiveren.

Verderop in het beleidsplan (hoofdstuk 9) komt dit bij het thema netwerkmanagement apart aan de orde. In de bijlage is een (eerste) overzicht opgenomen van de relevante netwerkpartners.

De rol van burgergroepen en het bedrijfsleven in het kader van de crisisbeheersing moet nog volledig gestart worden.

Resultaten		
	Met alle netwerkpartners zijn formele afspraken gemaakt over de samenwerking in het kader van de (voorbereiding op) crisisbeheersing en deze afspraken worden ook beheerd .	2012-2015